

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 18.8.2023
JOIN(2023) 29 final

YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Macaon erityishallintoalue

Vuosikertomus 2022

YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

MACAON ERITYISHALLINTOALUE

VUOSIKERTOMUS 2022

Yhteenveto

Siitä lähtien, kun Macao vuonna 1999 palautettiin Kiinan kansantasavallalle, Euroopan unioni (EU) ja sen jäsenvaltiot ovat seuranneet tiiviisti Macaon erityishallintoalueen poliittista ja taloudellista kehitystä ”yksi maa, kaksi järjestelmää” -periaatteen puitteissa. EU tukee tätä periaatetta ja sen täytäntöönpanoa Macaon peruslailla, jonka tarkoituksena on varmistaa, että Macaon elämäntapa, oikeusvaltioperiaate sekä perusoikeuksien ja -vapauksien suojaaminen säilyvät muuttumattomina vuoteen 2049 asti.

Tämä vuoden 2022 kattava vuosikertomus on laadittu Euroopan parlamentille vuonna 1999 annetun sitoumuksen mukaisesti.

Macaon integrointi kansalliseen kehityssuunnitelmaan kiihtyi vuonna 2022. Macaon hallitus muutti kansallisen turvallisuuden turvaamista koskevaa lakia, mikä saattaa heikentää peruslaissa vahvistettuja poliittisia vapauksia ja perusvapauksia. Lainsäädäntöelin hyväksyi lakiesityksen yksimielisesti ensimmäisessä käsittelyssä 15. joulukuuta.

Macaon laajan itsehallinnon sekä vähintään vuoteen 2049 asti suojeltavien oikeuksien ja vapauksien rapautuminen on jatkunut vuonna 2022.

Kyseistä vuotta leimasivat tiukat covid-19-pandemiaan liittyneet, sosiaalista kanssakäymistä ja matkustamista koskeneet rajoitukset, jotka eristivät Macaon muusta maailmasta. Helmikuussa Macao lievensi Manner-Kiinasta tuleviin matkustajiin kohdistuneita matkustusrajoituksia, jotta sen kiinalaisesta matkailusta vahvasti riippuvainen talous elpyisi.

Vuonna 2022 rahapeliympäristössä tapahtui raju muutos suurimman junket-operaattorin¹ puheenjohtajan Alvin Chaun oikeudenkäynnin ja uuden rahapelilain hyväksymisen myötä.

Talouden monipuolistaminen, Macaon lahden suuralueeseen integroiminen ja Hengqinissä sijaitsevan Guangdongin ja Macaon välisen tiiviin yhteistyön vyöhykkeen kehittäminen olivat edelleen tärkeimmät Pekingin keskushallinnon ohjaamat kehittämisstrategiat.

¹ Kasinomaailmassa ”junket” tarkoittaa lyhytaikaista junket-operaattorin järjestämää matkaa, jonka tarkoituksena on houkutella varakkaita pelaajia Macaoon pääasiassa Manner-Kiinasta.

Macaon bruttokansantuote (BKT) supistui vuoden 2022 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 27,8 prosenttia 130,3 miljardiin Macaon patacaan (15,6 miljardiin euroon) ja on 61 prosenttia pienempi kuin vuonna 2019 (pandemiaa edeltävä aika). Työmarkkinat pitivät hyvin pintansa, ja hallitus jatkoi covid-19-tukitoimenpiteitään väestön ja yritysten hyväksi.

Covid-19-pandemiaan liittyneet matkustusrajoitukset, kuten kahden viikon hotellikaranteeni, estivät edelleen EU:n Macaon toimiston virkamiehiä vierailemasta Macaossa tai järjestämästä siellä tapahtumia, mikä haittasi heidän työtään ja rajoitti heidän yhteyksiään hallituksen virkamiehiin, kansalaisyhteiskuntaan, yrityksiin ja muihin sidosryhmiin. Matkustusrajoitukset myös vaikeuttivat EU:n jäsenvaltioiden konsuliedustustojen yhteydenpitoa EU:n kansalaisiin Macaossa ja Portugalin kansalaisiin Hongkongissa.

I. Poliittinen, oikeudellinen ja sosiaalinen kehitys

Oppositio ei ole edustettuna lainsäädäntöelimessä enää sen jälkeen, kun 21 ehdokasta suljettiin pois ennen vuonna 2021 pidettyä lainsäädäntöelimen vaaleja. Lainsäädäntöelimen toimintakertomuksen julkaisemisen yhteydessä sen puheenjohtaja totesi kuitenkin, että kokouksen tehokkuus oli ”parantunut merkittävästi”.

Joulukuussa Macao valitsi Kiinan kansankongressiin 12 edustajaa yhteensä 15 ehdokkaasta. Yhdeksän valittua edustajaa oli kansankongressin entisiä jäseniä, mukaan lukien lainsäädäntöelimen puheenjohtaja.

Macaon asianajajaliitto valitsi johtajakseen Vong Hin Fain, joka on lainsäädäntöelimen ja Kiinan kansankongressin jäsen.

Taipein talous- ja kulttuuritoimisto Macaossa jatkoi toimintaansa. Lokakuussa Taiwanin Manner-Kiinaa koskevista asioista vastaavan neuvoston ministeri vahvisti, että Macao oli myöntänyt Taiwanin kolmelle edustajalle viisumin voimassaoloajan pidennyksen erityishallintoalueella diplomaattisen kiistan jälkeen, jossa Macao oli vaatinut edustajia allekirjoittamaan yksi Kiina -politiikkaa tukevan lupauksen, jossa Taiwan tunnustetaan osaksi Kiinaa. Macaon talous- ja kulttuuritoimisto jatkaa toimintaansa Taiwanissa.

Kiinan ja portugalinkielisten maiden taloudellisen ja kaupallisen yhteistyön foorumi (Forum Macao) järjesti 10. huhtikuuta 2022 ylimääräisen ministerikokouksen Kiinan ja portugalinkielisten maiden välisestä talous- ja kauppayhteistyöstä. Kiinan pääministeri Li Keqiang piti verkossa

avauspuheenvuoron, jossa hän kehotti lisäämään yhteistyötä Kiinan ja portugalinkielisten maiden välillä ja perusti Macaoon epidemioiden ehkäisyä käsittelevän viestintäkeskuksen.

Covid-19-politiikan vaikutus

Macao toteutti Manner-Kiinan covid-19-pandemian vuoksi käyttöön ottamaa ns. **dynaamista nollatoleranssistrategiaa**. Tammikuussa Macao lopetti kahdeksi viikoksi Manner-Kiinan ulkopuolelta saapuvat matkustajalennot todettuaan kolme tartuntatapausta matkustajien keskuudessa. Macao avasi rajansa uudelleen 1. syyskuuta, jolloin 41 maan kansalaiset pääsivät taas alueelle ilman terveysviranomaisten ennakkohyväksyntää. Manner-Kiinan ulkopuolelta tulevien matkustajien hotellikaranteeni pysyi kuitenkin voimassa. Karanteenin kesto lyhennettiin asteittain 21 päivästä vuoden alussa viiteen päivään vuoden loppua kohti. Tiukkoja sulkutoimia toteutettiin 11. ja 23. heinäkuuta välisenä aikana. Hallitus määräsi asukkaat tekemään useita PCR- ja pika-antigeenitestejä paikallisen tautipiikin eri vaiheissa. Testauskampanja kohdistui tiettyihin ulkomaalaisryhmiin, erityisesti filippiiniläisiin, jotka työskentelevät usein kotitaloustyöntekijöinä.²

Hongkongissa Macaoon akkreditoitujen diplomaattien ei ollut mahdollista päästä konsulaatteihin tiukkojen karanteenivaatimusten vuoksi.

Tilasto- ja väestönlaskentatoimiston mukaan väestö väheni 672 800 asukkaaseen vuonna 2022.³ Sekä ulkomaisten työntekijöiden että Macaossa asuvien EU:n kansalaisten määrä väheni.

Lainsäädännön kehitys

Lainsäädäntöä kehitettiin vuonna 2022 pääasiassa kahdella tavalla. Toinen oli muutettu rahapelilaki⁴, jolla pyritään lisäämään viranomaisten valvontaa kasinotoiminnan ja erityisesti siihen liittyvien junket-operaattorien osalta. Toinen oli kansallisen turvallisuuslain muuttaminen, joka oli vuoden lopussa vielä kesken. Ensimmäisessä käsittelyssä joulukuussa hyväksytty luonnos antoi viitteitä siitä, että laki olisi rajoittavampi ja yhdenmukainen Hongkongin kansallisen turvallisuuslain kanssa.⁵

VIP-huoneita pelikasinoissa ylläpitävän suurliikemiehen Alvin Chaun paljon julkisuutta saanut oikeudenkäynti korosti viranomaisten päättäväisyyttä

² <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/3/192590/Macau%E2%80%99s-Covid-zero-plan-now-targets-city%E2%80%99s-Filipino-workers>

³ <https://www.dsec.gov.mo/ts/#!/step2/KeyIndicator/en-US/240>

⁴ <https://www.al.gov.mo/pt/law/year/507>

⁵ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>

rahapelialan valvonnan tiukentamisessa. Tuomioistuimien totesi Chaun syylliseksi 162 syytteesen, jotka koskivat muun muassa laittomien rahapelien ja petosten mahdollistamista, ja tuomitsi hänet 18 vuodeksi vankeuteen tammikuussa 2023. Toiseksi suurinta junket-operaattoria Levo Chania syytettiin petoksista, rahanpesusta ja rikollissyndikaatin pyörittämisestä.⁶ Kiinan korruption ja rahanpesun torjuntatoimien odotetaan muuttavan myös Macaon talouden vähemmän riippuvaiseksi rahapelitoiminnasta.

Marraskuussa pitämässään linjapuheessa hallintojohtaja Ho Iat-seng asetti sosiaaliset kysymykset etusijalle viitaten pääsihteerin Xi Jinpingin 1. heinäkuuta Kiinan kommunistisen puolueen perustamisen 100-vuotisjuhlan kunniaksi pitämään puheeseen. Hän ilmoitti, että hallitus jatkaa laajan julkisen kameravalvontajärjestelmän (Sky Eye) viidettä vaihetta. Kansalaisyhteiskunnan toimijat ja demokratiaa kannattavat poliitikot ovat ilmaisseet huolensa, jotka koskevat mahdollisia yksityisyyden kohdistuvia vaikutuksia ja kasvojentunnistustekniikoiden käyttöä. Heinäkuussa YK:n ihmisoikeuskomitea toisti nämä huolenaiheet.⁷

Linjapuheessaan hallintojohtaja Ho viittasi myös suunnitelmiin uudistaa lainsäädäntöelimen vaalijärjestelmää vuonna 2023 Macaon hallintoa koskevan periaatteen (patriots administering Macao) täytäntöönpanemiseksi.

Hallintojohtaja ilmoitti myös **ammattiyhdistyslain** hyväksymisestä. Vaikka oikeus perustaa ammattiliittoja on vahvistettu peruslaissa, Macaolla ei ollut lakia, jolla niiden perustaminen olisi lainmukaistettu. Tammikuussa 2023 lainsäädäntöelin hyväksyi lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä. Kansalaisyhteiskunta ilmaisi huolensa siitä, että lainsäädäntöön ei sisälly lakko-oikeutta eikä työehtosopimusneuvotteluja.

Kansallinen turvallisuus

Hallitus korosti entistä enemmän kansallista turvallisuutta. Lainsäädäntöelin hyväksyi 15. joulukuuta ensimmäisessä käsittelyssä lakiesityksen **Lain nro 2/2009 muuttaminen – laki kansallisen turvallisuuden turvaamisesta**⁸. Tällä ensimmäisen kerran vuonna 2009 hyväksytyllä lailla kiellettiin maanpetos, valtioyhteydestä irrottautuminen, kumouksellisuus keskushallitusta vastaan, kansankiihotus, valtiosalaisuuksien varkaudet, Macaon kansallista turvallisuutta vaarantavat ulkomaiset poliittiset järjestöt ja poliittiset järjestöt, jotka toimivat

⁶ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/11/249158/18-years-in-jail-for-junket-king>

⁷ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/SessionDetails1.aspx?SessionID=2572&Lang=en

⁸ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>

Macaossa yhteistyössä ulkomaisten poliittisten järjestöjen kanssa kansallisen turvallisuuden vaarantamiseksi.

Elokuussa neuvottelujen käynnistämisen yhteydessä turvallisuusasioista vastaava valtiosihteeri totesi, että muutos mahdollistaisi kansallisen turvallisuuden takaamisen samassa määrin kuin Manner-Kiinan ja Hongkongin lait. Kuulemisasiakirjassa todettiin, että kansallisen turvallisuuden puolustamisen osalta vastuu on vain ”yhdellä maalla” eikä eroa ”kahden järjestelmän” välillä tehdä tällä osa-alueella.

Muutetulla lailla laajennetaan nykyisten rikosten soveltamisalaa. Valtioyhteydestä irrottautumiseksi luetaan nyt myös ”väkivallattomia” toimia pelkästään ”väkivaltaisten ja muiden vakavien laittomien toimien” sijaan. Kumouksellisen toiminnan kohteena voi nyt olla koko valtionhallinto. Valtionsalaisuuksien varastamisesta voidaan määrätä ankarampia rangaistuksia, jos tiedot vaarantavat maan itsenäisyyden, yhtenäisyyden ja turvallisuusedut. Salaista yhteistoimintaa koskevan syytteen soveltamisalaa on laajennettu koskemaan salaista yhteistoimintaa minkä tahansa Macaon ulkopuolisen järjestön, yhdistyksen tai yksityishenkilön kanssa. Lainmuutoksella on luotu uusia rikoksia, kuten kansankiihotukseen yllyttäminen tai sen tukeminen, joka kattaa puheen yksityisissä yhteyksissä. Laissa säädetyt turvaamistoimenpiteet sallivat henkilökohtaisten viestien kuuntelun ja väliaikaisen maastapoistumiskiellon määräämisen henkilöille, ”jotka osoittavat taipumusta tehdä rikoksia, jotka voivat vaarantaa kansallisen turvallisuuden”. Tämä soveltamisala on laajempi kuin Hongkongin kansallisen turvallisuuslain (NSL) säännösten soveltamisala.

Macaon asianajajaliitto ja **Association of Synergy of Macao** -puolue huomauttivat, että yksittäisiä muutoslausekkeita ei voinut kommentoida, koska niitä ei ollut sisällytetty kuulemisasiakirjaan. **Macaon toimittajajärjestö** ilmaisi huolensa siitä, että eri rikosten soveltamisalaa on laajennettu ilman selkeitä oikeudellisia määritelmiä. Toimittajajärjestö huomautti, että kumouksellisen toiminnan kattavaa rikosta voitaisiin käyttää sananvapauden rajoittamiseen, ja pyysi hallitukselta ohjeistusta.

Oikeudet, vapaudet ja yhtäläiset mahdollisuudet

YK:n ihmisoikeuskomitea ilmaisi heinäkuussa **kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen** mukaisessa Macaota koskevassa säännöllisessä tarkastelussaan huolensa rauhanomaisten

kokoontumisten kieltämisestä, siirtolaisten oikeuksien suojelun puutteesta ja lainsäädäntöelimelle asetetuista kelpoisuusehdoista.⁹

Komitea totesi, että Macaon oikeuslaitos näyttää tulkinneen yleissopimusta väärin ja rajoittaneen liian tiukasti sananvapautta ja oikeutta osallistua julkiseen elämään. Komitea kehotti Macaota tehostamaan pyrkimyksiään lisätä tuomareiden, syyttäjien, oikeusalan ammattilaisten ja suuren yleisön tietoisuutta yleissopimuksessa vahvistetuista oikeuksista ja niiden sovellettavuudesta paikallisen lainsäädännön nojalla.

Kokoontumisvapaus oli edelleen uhattuna. Vuosina 2020 ja 2021 viranomaiset hylkäsivät Democratic Development Union -puolueen (DDU) hakemuksen, jossa ehdotettiin, että 4. kesäkuuta järjestettäisiin muistotilaisuus vuonna 1989 tapahtuneen Taivaallisen rauhan aukion joukkomurhan vuosipäivän kunniaksi. Vuonna 2020 viranomaiset ilmoittivat hylkäyksen syyksi covid-19-pandemian, ja vuonna 2021 syynä oli keskushallinnolle mahdollisesti aiheutuva mainehaitta. Vuonna 2022 DDU päätti olla hakematta lupaa järjestää muistotilaisuus 4. kesäkuuta, koska se pelkäsi, että osallistujien pidätysriski oli kasvanut.

Yhdistymisvapaus. Hallitus käynnisti menettelyn ammattiyhdistyslain hyväksymiseksi. Siihen ei kuitenkaan sisälly lakko-oikeutta tai työehtosopimusneuvottelu-oikeutta. Raportti¹⁰ vuonna 2021 järjestetystä 45 päivän kuulemisesta julkaistiin 12. kesäkuuta. Siinä todettiin, että joissakin lausunnoissa korostettiin lakko-oikeuden puuttumista ehdotetusta laista. Hallitus totesi vastauksena, että lailla otettaisiin käyttöön täysin uusi järjestelmä, joka työnantajien ja työntekijöiden olisi otettava käyttöön asteittain.

Lehdistönvapauteen kohdistui edelleen paineita, sillä aiemmin äänekäs portugalin- ja englanninkielisen lehdistön järjestö (Macau Portuguese and English Press Association) valitsi uuden hallituksen, joka lupasi tehdä yhteistyötä hallituksen kanssa ja hankkia lisää rahoitusta valtion tiedotustoimistolta.

Yksityisyyden suoja ja tietosuoja aiheuttivat huolta. Viranomaiset ottivat covid-19:n torjunnan yhteydessä käyttöön jäljitysjärjestelmän, johon sisältyi geopaikannusohjelmistojen asentaminen ja henkilötietojen kerääminen.

Muutetussa **viestinnän kuuntelua ja suojaamista koskevassa oikeudellisessa järjestelmässä** poliisille annetaan valtuudet telekuunteluun tapauksissa, joissa epäillä rikollista toimintaa, kuten terrorismia, kansallisen turvallisuuden vaarantamista tai kyberrikollisuutta. Tietyissä olosuhteissa poliisi voi pyytää

⁹ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FCO%2FCHN-MAC%2FCO%2F2&Lang=en

¹⁰ <https://www.gov.mo/pt/consulta-de-politicas/consulta-publica-sobre-a-lei-sindical/>

puhelinlokiteitoja teleoperaattoreilta ilman tuomarin ennakkohyväksyntää. Elokuusta 2023 lähtien teleoperaattoreita uhkaa rangaistus, jos ne eivät toimita tietoja valtion virastojen pyynnöstä.

Macaossa on noin 23 543 **ulkomaista kotitaloustyöntekijää**, joista suurin osa on Filippiineiltä, Vietnamista, Indonesiasta, Myanmarista ja Nepalista tulleita naisia. Vuonna 2022 pandemiaan liittyvät matkustusrajoitukset estivät heitä tapaamasta perheitään ulkomailla. Kotitaloustyöntekijöiden ammattijärjestöjen mukaan oli tapauksia, joissa kotitaloustyöntekijöille ei maksettu palkkaa ja joissa he menettivät työpaikkansa tartuntapelon takia. Työnantajien ei tarvinnut ottaa kotitaloustyöntekijöilleen sairausvakuutusta. Vakiosopimusta ja vähimmäistuloa ei edelleenkään ollut, koska työntekijöiden vähimmäispalkasta annettua lakia ei sovelleta ulkomaisiin kotitaloustyöntekijöihin. Työnvälitystoimistot perivät edelleen kotitaloustyöntekijöiltä kalliita maksuja, jotka vastaavat usein kahden kuukauden palkkaa.

Etnisiin vähemmistöihin kohdistui syrjintää. Hallitus määräsi 21. heinäkuuta kaikki filippiiniläiset, myös Macaossa asuvat, tekemään nukleinihappotestin covid-19-taudin leviämisen ehkäisemiseksi kolmena peräkkäisenä päivänä 22.–24. heinäkuuta. Hallitus perui toimenpiteen sen jälkeen, kun kotitaloustyöntekijöiden etujärjestö (Progressive Labour Union of Domestic Workers) toi esiin huolensa mahdollisesta syrjinnästä. Tämä oli jo toinen kansallisuuteen perustuva testausmääräys vuonna 2022 sen jälkeen, kun Myanmarin kansalaisille oli kesäkuussa annettu vastaava ohjeistus.

Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriö sisällytti Macaon kolmannelle tasolle **ihmiskauppaa** koskevassa luettelossaan väittäen, että jo kolmantena vuotena peräkkäin hallitus ei tarjonnut palveluja uhreille eikä nostanut syytteitä ihmiskaupasta.¹¹

Hlbtqi-yhteisön kanssa ei ole käyty sosiaalista vuoropuhelua, eikä samaa sukupuolta olevien avioliittoa tunnusteta. Näin ollen hlbtqi-yhteisön jäsenillä ei ole samoja laillisia oikeuksia kuin muilla henkilöillä, erityisesti vanhempain- ja perintöoikeuden osa-alueilla. Transihmiset eivät saa muuttaa sukupuoltaan henkilökorteissaan.

Terveydenhuollon ammattilaisilla ei edelleenkään ollut riittävästi tietoa hlbtqi-potilaiden tarpeista. Rainbow of Macau -järjestö kehotti hallitusta järjestämään erityisryhmille suunnattuja terveyspalveluja ja kohdentamaan tehtäviin lääkintähenkilöstöä, joka pystyy antamaan asianmukaista sukupuolidysforiaan liittyvää neuvontaa, diagnooseja ja hoitoa.

¹¹ <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/macau/>

II. Talouskehitys

Macaon BKT supistui **vuoden 2022 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana** 27,8 prosenttia vuositasolla¹² 130,3 miljardiin patacaan (15,6 miljardiin euroon¹³). Tämä oli 61 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019 (330 miljardia patacaa / 39,6 miljardia euroa), mikä **osoittaa, miten voimakkaasti** pandemiaan liittyvät rajoitukset vaikuttivat Macaon talouteen.

Lokakuussa IMF ennusti Macaon talouden supistuvan 22,4 prosenttia vuonna 2022, kun huhtikuussa ennustettiin 15,5 prosentin kasvua.¹⁴ Vuonna 2021 Macaon BKT kasvoi 18 prosenttia (BKT oli supistunut 56,3 % vuonna 2020).

Matkailijoiden vähäinen määrä vaikutti merkittävästi talouteen. Vuonna 2022 kaupungissa vieraili 5,7 miljoonaa matkailijaa, mikä on alle 15 prosenttia saman ajanjakson matkailijamäärästä vuonna 2019 (39,4 miljoonaa). Rahapelipalvelujen vienti¹⁵ muodosti aiemmin noin puolet Macaon BKT:stä. Matkailun vähenemisen vuoksi tämän viennin osuus oli kuitenkin vain 24,8 miljardia patacaa (3,0 miljardia euroa) vuoden 2022 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana, mikä merkitsee 54,5 prosentin laskua edellisvuoteen verrattuna eli vain 13,7:ää prosenttia viennin arvosta samalla kaudella vuonna 2019 (181 miljardia patacaa / 21,7 miljardia euroa). Hotellien keskimääräinen käyttöaste oli vuoden aikana vain 38,5 prosenttia, kun se oli 50 prosenttia vuonna 2021 ja 91 prosenttia vuonna 2019.

Työmarkkinat pitivät hyvin pintansa vaikeasta taloustilanteesta huolimatta: vuoden lopussa työttömyysaste oli 3,5 prosenttia, kun se ennen pandemiaa oli 1,7 prosenttia.

Inflaatio oli edelleen hidasta, ja kuluttajahintaindeksin keskimääräinen nousu oli 1,0 prosenttia.

Taloudellisen toimeliaisuuden väheneminen **vähensi verotuloja**, kun taas julkiset menot kasvoivat. Hallituksen oli käytettävä julkisen talouden varantojaan menojen rahoittamiseen. Pääomarahastot pienenevät marraskuussa 563 miljardiin patacaan (67,5 miljardiin euroon), mikä merkitsee 12,2 prosentin vähennystä vuositasolla. Ne riittävät kuitenkin edelleen kattamaan arviolta kuuden vuoden julkiset menot vuoden 2022 tasolla.

¹² Lähde: Tilasto- ja väestönlaskentakeskus, Macaon erityishallintoalue (SAR), saatavilla osoitteessa <https://www.dsec.gov.mo/en-US/>

¹³ Muunnettu euroiksi käyttäen joulukuun 2021 InforEuro-kurssia.

¹⁴ "Recovery During a Pandemic: Health concern, supply disrupts and price pressure", lokakuu 2021, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/10/12/world-economic-outlook-october-2021>

¹⁵ Rahapelipalvelujen vientiä mitataan ulkomaalaisten rahapelikuluina.

Vuonna 2021 ulkomaisten investointien määrä oli 334 miljardia patacaa (40,0 miljardia euroa), kun se vuonna 2020 oli 297 miljardia patacaa (35,6 miljardia euroa). Suurin investoija oli Hongkong (49 %) ja sen jälkeen Manner-Kiina (34 %) (lukuun ottamatta offshore-keskusten investointeja).

Talouspolitiikka

Hallintojohtajan vuotuisessa linjapuheessa hahmoteltiin vuonna 2023 toteutettavaa talouspolitiikkaa. Talouden alalla ensisijaisina tavoitteina on vauhdittaa elpymistä, elvyttää matkailu- ja rahapelialaa, lisätä investointeja infrastruktuuriin ja asumiseen sekä jatkaa talouden monipuolistamisstrategiaa.

Vuodet 2021–2025 kattavan Kiinan 14. viisivuotissuunnitelman mukaisesti hallintojohtaja korosti, että Macao on integroitava paremmin kansallisiin politiikkoihin, erityisesti Hengqinin yhteistyöaluetta ja Macaon lahden suuraluetta koskeviin politiikkoihin. Hallintojohtaja ilmoitti infrastruktuurirakentamisen nopeuttamisesta, mukaan lukien uudet kehitysalueet, rautatie- ja maantieliikenneyhteydet, asuminen, kierrätys Hankkeet ja vesihuolto.

Pandemian rajoituksista kärsineen talouden tukeminen oli edelleen keskeinen painopiste. Hallitus laajensi monia covid-19-pandemiaan liittyviä taloudellisia tukitoimenpiteitä kotitalouksille ja yrityksille (muun muassa veronalennuksia ja erilaisia maksuvapautuksia henkilöille ja yrityksille, vuokrahelpotuksia ja tuettua koulutusta).

Asukkaat hyötyivät edelleen vuonna 2008 käyttöön otetusta varallisuudenjakojärjestelmästä, jonka tarkoituksena oli jakaa talouskehityksestä saatu menestys asukkaiden kanssa. Vakituiset asukkaat saivat 10 000 patacaa (1 199 euroa) ja muut kuin vakituiset asukkaat 6 000 patacaa (719 euroa). Hallintojohtaja ilmoitti linjapuheessaan, että asukkaat saisivat saman määrän vuonna 2023 sekä vielä yhdeksi vuodeksi poikkeuksellisen kulutustuen, jonka suuruus on 10 000 patacaa. Linjapuheessa ilmoitettiin myös tilapäisistä työllistämistukijärjestelmistä työnantajille, jotka palkkaavat paikallisia työttömiä. Ulkomaalaiset kotitaloustyöntekijät eivät kuulu varallisuudenjakojärjestelmän piiriin.

Kesäkuussa 2022 lainsäädäntöelin hyväksyi **muutetun rahapelilain**, jolla tiukennettiin kasinoiden toimintaa koskevia sääntöjä. Muutetussa laissa hallintojohtaja valtuutetaan irtisanomaan kasinon toimilupasopimus kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien perusteella. Siinä asetetaan myös uusia poliittisia tavoitteita, jotka koskevat laittomien rajat ylittävien pääomavirtojen estämistä ja rahapelitoimintaan liittyvän rahanpesun torjuntaa, ja otetaan siten

huomioon keskushallinnon huolenaiheet. Lailla edistetään myös talouden monipuolistamista, sillä rahapelitoiminnan harjoittajien on laadittava investointisuunnitelmat, joilla pyritään monipuolistamaan taloutta. Muutetussa laissa kasinotoimilupien voimassaoloaika on puolitettu kymmeneen vuoteen, pöytien ja elektronisten peliautomaattien määrää rajoitetaan ja alitoimiluvat kielletään. Kasinotoimiluvan haltijoille on tehtävä väliarviointi joka kolmas vuosi. Lailla on korotettu rahapeliveroa yhdellä prosentilla (40 %:iin) ja otettu käyttöön vähimmäisvuosimaksu. Kasinoiden toimitusjohtajien (joiden on oltava Macaossa vakituisesti asuvia) vähimmäisosakepääoma on nostettu 10 prosentista 15 prosenttiin.

Muutetulla lailla tiukennettiin **rahapelitoiminnan edistämistä** koskevia sääntöjä. Promoottorit voivat tarjota palvelujaan vain yhdelle kasinotoimiluvan haltijalle, mutta promoottorien ja kasinoiden keskinäisiä tulonjakojärjestelyjä ei enää sallita. Lainsäädäntöelin pyrki samaan hyväksyessään joulukuussa rahapelien hyödyntämistä koskevan järjestelmän. Hallituksen arvioiden mukaan kyseinen laki, jota kutsutaan myös ”junket-laiksi”, on johtanut siihen, että junket-operaattorien toiminta on vähentynyt merkittävästi, noin 80 prosenttia.

Rahapelitoimilupien voimassaolo päättyi vuoden 2022 lopussa. Hallitus käynnisti julkisen tarjouskilpailun uusien toimilupien myöntämiseksi muutetun rahapelilain mukaisesti. Uudet toimiluvat tulivat voimaan tammikuussa 2023, ja ne ovat voimassa kymmenen vuotta. Kuusi vakiintunutta rahapelitoiminnan harjoittajaa säilytti toimilupansa. Seitsemäs tarjoaja, joka on osa maailmanlaajuista Genting Malesia -rahapeliryhmittymää, ei saanut toimilupaa. Kunkin toimijan oli esitettävä monipuolistamisstrategian mukaisesti investointisuunnitelma, joka on kokonaismäärältään noin 120 miljardia patacaa (14,4 miljardia euroa). Suunnitelmaan tuli sisältyä myös muun kuin rahapelitoiminnan edistäminen.

Talouden monipuolistamisstrategian tavoitteena on kehittää esimerkiksi muuta kuin rahapeleihin liittyvää matkailua, kongressien ja näyttelyiden järjestämistä, terveydenhoitoalaa (myös perinteistä kiinalaista lääketiedettä), rahoituspalveluja sekä tiedettä ja teknologiaa. Viime vuosien heikkenemisestä huolimatta peliala muodosti ennen covid-19-pandemiaa noin puolet kaupungin BKT:stä. Linjapuheessaan hallintojohtaja Ho Iat-seng sitoutui nostamaan muiden alojen osuuden 60 prosenttiin BKT:stä.

Rahoituspalvelujen osalta viranomaiset pyrkivät kehittämään paikallisia joukkolainamarkkinoita (mukaan lukien Manner-Kiinan laitosten ja yritysten vihreät joukkolainat ja joukkovelkakirjojen listaukset), varainhoitopalveluja ja rahoitusleasingtoimintaa, investointipankkitoimintaa ja rajat ylittäviä renminbimääräisiä maksuja. Tämän saavuttamiseksi hallitus uudistaa paikallisen

rahoitusjärjestelmän oikeudellista kehystä ja kehittää Macaon rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuria. Lainsäädäntöelin hyväksyi uuden trustilain, jonka tarkoituksena on tarjota julkisille laitoksille ja rahoituslaitoksille omaisuudensiirtomalleja, kiinteistösuunnittelua sekä monipuolisia rahoitus- ja vakuutusratkaisuja. Joulukuuhun 2022 mennessä Macaon arvopaperikeskuksessa oli laskettu liikkeeseen 13 velkapaperia, joista suurin osa oli Manner-Kiinan pankkien ja valtion yksiköiden liikkeeseen laskemia.

Sen jälkeen, kun Macaon joukkovelkakirjojen listautumis- ja kaupankäyntialusta – Chongwan (Macao) Financial Assets Transaction, S.A. (MOX) – lanseerattiin vuonna 2018, listautumisia on sen edustajan mukaan ollut yhteensä 350 miljardin patacan (41,9 miljardin euron) arvosta. MOX ja Luxemburgin pörssi allekirjoittivat tammikuussa 2020 yhteisymmärryspöytäkirjan ja maaliskuussa 2022 yhteistyösopimuksen. Yhteistyösopimuksessa pyrkimyksenä on tehdä MOX-listalla noteeratuista arvopapereista näkyvämpiä kansainvälisten sijoittajien keskuudessa.

Taloudellinen yhdentyminen Manner-Kiinaan

Koska useimmat pandemiaan liittyneet rajoitukset oli poistettu vuoden loppuun mennessä, Macao pyrki palauttamaan asemansa matkailun ja vapaa-ajan keskuksena ja kehittymään liiketoiminta- ja rahoituspalvelujen keskuksena erityisesti Manner-Kiinan ja portugalinkielisten maiden välillä.

Macao ja Guangdongin maakunta sopivat syyskuussa 2022 tiivistävänsä yhteistyötä lääkinnällisten laitteiden valvonnan, sosiaaliturvan ja julkishallinnon palvelujen, koulutuksen ja innovoinnin osa-alueilla.

Guangdongin ja Macaon välinen tiiviin yhteistyön vyöhyke on noin 100 neliökilometrin alue, joka sijaitsee Hengqinissä Manner-Kiinassa ja jota Guangdong ja Macao hallinnoivat yhdessä.¹⁶ Sen tarkoituksena on mahdollistaa Macaon talouden monipuolistaminen ja syventää Macaon taloudellista ja oikeudellista yhdentymistä Manner-Kiinaan edellä esitetyn Kiinan 14. viisivuotissuunnitelman painopisteiden mukaisesti.

Macaon yhdentyminen Manner-Kiinaan sai merkittävän piristysruiskeen joulukuussa, kun keskushallinto ilmoitti, että Macaosta tulevat yksityisautoilijat päästetään Guangdongin provinssiin 1. tammikuuta 2023 alkaen Macaosta tulevia ajoneuvoja koskevan politiikan mukaisesti.

¹⁶ Hengqinin yhteistyöalue sijaitsee Manner-Kiinassa Zhuhain kaupungin eteläreunalla. Hengqinin alueen ja Macaon erottaa ainoastaan kapea vesialue, jonka yli johtaa silta.

III. Macaon ja Manner-Kiinan suhteet

Lokakuussa pidetyn Kiinan kommunistisen puolueen 20. puoluekokouksen jälkeen hallintojohtaja Ho Iat-seng pyysi paikallisen yhteiskunnan eri aloja tarkastelemaan ”20. kansankongressin henkeä”.¹⁷

Hallintojohtaja Ho tapasi presidentti Xi Jinpingin kaksi kertaa vuonna 2022: Hongkongin luovutuksen 25-vuotisjuhlassa sekä Pekingiin tekemänsä virkamatkan yhteydessä.

Vuonna 2022 tapahtui merkittäviä henkilöstövaihdoksia. Maaliskuussa keskushallinto nimitti keskushallinnon yhteystoimiston entisen johtajan Fu Ziyingin Macaon kansallisen turvallisuuden suojelukomitean kansallisten turvallisuusasioiden neuvonantajaksi. Toukokuussa Fujianin maakunnan entinen varakuvernööri ja yhteystoimiston apulaisjohtaja Zheng Xincong nimitettiin yhteystoimiston johtajaksi ja kansallisten turvallisuusasioiden neuvonantajaksi.

IV. EU:n ja Macaon kahdenväliset suhteet ja yhteistyö vuonna 2022

Vuonna 1992 tehdyllä Euroopan talousyhteisön ja Macaon välisellä kauppaa- ja yhteistyösopimuksella pyrittiin edelleen vahvistamaan EU:n ja Macaon välisiä suhteita. Sopimus koskee yhteistyötä kaupan, talouden, tieteen ja teknologian alalla.

EU:n ja Macaon sekakomitea on Macaon ja EU:n välinen vuoropuhelufoorumi useilla osa-alueilla. **Sekakomitean** 23. kokous pidettiin vuonna 2019, mutta uutta kokousta ei ole järjestetty EU:n pyynnöistä huolimatta.

Vuoden 2022 ensimmäisten 11 kuukauden aikana **EU ohitti Manner-Kiinan Macaon tärkeimpänä kauppakumppanina tavarakaupassa**. EU:n osuus erityishallintoalueen kokonaiskaupasta kyseisenä ajanjaksona oli 30 prosenttia. EU:n ja Macaon kahdenvälinen kauppa koostuu lähes yksinomaan (yli 95 %) viennistä EU:hun. Noin 33 prosenttia Macaon tuonnista on peräisin EU:sta.

Eurostatin tietojen mukaan **EU:n kahdenvälinen tavarakauppa Macaon kanssa** oli vuoden 2022 ensimmäisten 11 kuukauden aikana 1 147 miljoonaa euroa (alle 1 %:n lisäys vuoteen 2021 verrattuna). EU:n vienti Macaon koostui pääasiassa ylellisyystuotteista, nahkatuotteista, vaatteista sekä kelloista ja koruista, ja sen arvo oli 1 100 miljoonaa euroa. Kauppataaseen ylijäämä oli 1 053 miljoonaa euroa.

¹⁷ <https://macaudailytimes.com.mo/ho-iat-seng-to-fully-implement-spirit-of-national-congress-report.html>

EU oli Macaon neljänneksi suurin ulkomainen investoija vuonna 2021 (lukuun ottamatta offshore-keskuksia). Sen edellä olivat Hongkong, Manner-Kiina ja Yhdysvallat. Macaon julkaisemien virallisten tilastojen mukaan EU:n osuus kaikista suorista ulkomaisista sijoituksista oli 5,8 prosenttia vuonna 2021 (lukuun ottamatta offshore-keskuksia). Pelkästään Portugalin osuus EU:sta Macaon tehtävistä sijoituksista oli 88 prosenttia. Eurostatin mukaan EU:n ulkomaiset suorat sijoitukset Macaon vuoden 2021 lopussa olivat 1,42 miljardia euroa¹⁸, kun taas Macaosta EU:hun tehtävien suorien ulkomaisten sijoitusten määrä oli 1,85 miljardia euroa.

¹⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_FDI6_GEO__custom_6643309/default/table?lang=en